

← زبان نے زبان دی تاریخ

(i) پنجابی بولی دا بھوکرٹ - محمد آصف خان

(ii) پنجابی لسانیات - ڈاکٹر شہباز ملک

(iii) پنجابی ادب دی کہانی - عبد الغفور

← کلاسیکی شاعری

(i) سلوک فریدی - بابا فرید گنج شکر

(ii) کافیاں شاہ حسین - شاہ حسین

(iii) سی حرفی سلطان بابو - سلطان بابو

(iv) کافیاں بھلے شاہ - بھلے شاہ

(v) لہجہ - وارث شاہ

(vi) سیف الملوک - میاں محمد بخش

{ لوک کہانی

← جدید شاعری

(i) ترخان - اہد رانی

(ii) کچے گھوٹے - باقی صدیقی

(iii) کل کلام - منیر نیازی

(iv) موائے - ڈاکٹر فقیر محمد فقیر

(v) کلیات پیر فضل گجراتی - ڈاکٹر نبیلہ رحمان

(vi) بلد اشہر - رؤف شیخ

← شلوک

شلوک دو لفظان "شاه" تے "لور" نال دل کے بنیا اے۔

ایس دا مطلب اے بادشاہ (ولی، پیر، فقیر، صوفی) دی زبان

پنجابی ادب وچ ایس نون مراد اودہ شعر اے جیڑا کسی ولی،

پیر، صوفی یا فقیر تے مونہہ نون نکلیا ہون تے اوس وچ

اخلاقی وچار بیان کیے گئے ہون۔

بقول نجم حسین سیّد:

اپہ دوسطی نظم ہونئی اے تے ایس تے ودھویں مھرے

یہ قافیہ ہوندے نیں۔

← بابا فرید گنج شکر

بابا فرید گنج شکر پنجابی ادب دے بانی تے مڈھلے اجڑے بنیاد) شاعر

نیں۔ انہاں نے پچھلے پنجاب دی دھرتی تے رب اللہ دا پیغام

پھیلایا اے۔ انہاں دا اصل ناں مسعود تے لقب فرید الدین سی۔

اودہ ملتان دے ٹیڑھے رب پنڈ کوٹھیوال وچ ۱۱۸۸ء نون جہاں الدین

سلطان دے گھر جمے۔ مڈھلی تعلیم والدہ محترمہ قرسم بی بی کولوں

حاصل کیتی۔ فیر ملتان دی مسجد (مسجد) دے اک عالم منہاج الدین

ترمذی کولوں دینی علوم سکھے تے نال ای قرآن پاک وی حفظ کیا۔

حکرت خواجہ خٹیار دی بیعت کرکے صوفیانہ کرام دے مشہور

سلسلہ چشتیہ وچ شامل ہوئے۔ انہاں دا کلام سکھاں دے روحانی

پیشوا بابا گورو نانک نے اپنی مذہبی کتاب "گرنہ" وچ شامل

کیا اے۔ انہاں نے ۱۲۵۰ء وچ وفات پائی۔ (پاک پٹن)

شعوب فریدی دی فکری خوبیاں

(۱) سچائی دا درس

دنیا دا ہر منیب سچائی دا درس دیندا اے - اسلام بھی سچ
بولن دا درس دیندا اے -
(کوئی سچائی دا قصہ لکھنا اے)

وہ بولے سچ دھرم جھوٹ نہ بولے
جو گرو سے واٹ مسریاں جو بولے

(۲) اپنی ذات دی نفی

وہ فریدا کالے مینڈے کپڑے کالا مینڈا او پس
گناہیں جوہا میں ہیراں لوک کہیں ورویش

(۳) صبر تے شکر دا درس

وہ روکھی ساکھی کھاکے ٹھڈا پانی پی
وہو برائی چوڑی نہ ترسائیں

(۴) غار دا درس

عارف عبدالمعین اپنی کتاب "پرکھ پڑھول" وج کہندے نے
"باباجی نے ساری حیاتی غار دی ادائیگی وج لکھی وی غفلت
نہیں ورتی سی۔"

وہ اڈھ فریدا وضو ساز صبح غار گزار
جوسر نہ تھوے سو سر کہی ایلار

(۵) آخرت دی فکر

وہ بیکہ فریدا جو کھپائی داڑھی ہوئی ہمو
اگلن پڑے آگیا، نے بچیاں رلا لیا دور

(۱) وزن آ نکر دی پابندی

- 21

بابا فرید نے اپنی ماں بولوی پنجابی زبان دیں علاقائی تشبیہاں آ

الحی وری اے -

بیا جی دی شاعری وچ اک کامیاب شاعر وانگوں ایم قافیہ لفظاں

پڑھتے ہیں لی قافہ الفاظ ورنے میں۔

پنجابی نے اپنے زمانے کی سادہ، آسان، عام فہم پنجابی زبان

ورقی اے - اپنی ہی وجہ اے بیٹاں مے خاں، ان پر طوفان لوگ ہی

اَب وَدِّي نَعْدَادَ اِسْلَامِ فَبَعْلَ لَيْتَانِ۔

← مکی گل / مکلاوا

بابا فرید نے صرف صوفی کے ولی سے بلکہ اک وڈے شاعر کے

مبلغ ہی سے۔ انہوں نے اس دھرتی کے لوگوں کو خدا کا

پیغام دیتا ہے۔ بقول ڈاکٹر غفران سیّد:

"بابا فرید کا یہ دورہ کا کلام اخلاقی لوگوں کو سوار

کے کردار کو بنانے کی پہلی اور عجیب طریقہ

اے جیٹرا پر مومن کے کافر کے دل کو موہنا

اے۔